

Arbeidsplan for 2016-18

Sammen for villaksen!

I løpet av neste toårsperiode skal Norske Lakseelver bli en enda viktigere organisasjon for sine medlemmer. Våre mål er bevaring og styrking av de ville bestandene av anadrom laksefisk, styrke lokal forvaltning og videreutvikle laksefisketurisme for alle. Disse målene skal nås gjennom et faglig forankret arbeid i hele organisasjonen, der vi legger vekt på å synliggjøre mangfoldet av vårt arbeid og våre aktiviteter. Vi skal bli sett på som en betydningsfull aktør i lakse-Norge, og en verdifull samarbeidspartner for politikere, myndigheter, næringsorganisasjoner, fisker- og friluftorganisasjoner, miljøorganisasjoner og reiselivsorganisasjoner. Vi skal videre styrke vår posisjon som kilde til kunnskap om vill laksefisk og næringsaktivitet knyttet til disse, samt ta eierskap til fangststatistikker og tolkning av disse.

Utfordringer knyttet til historisk svake bestander av laks, sjøørret og sjørøye i flere deler av landet, understreker viktigheten av et sterkt og tydelig felles talerør for rettighetshavere og elveforvaltere. Samtidig gir nye krav om pliktig organisering av rettighetshavere, muligheter for en styrket lokal forvaltning (jfr. § 25 i laks- og innlandsfiskloven). Her må vi i fellesskap gripe muligheten ved både å ta og vise ansvar gjennom praktisk handling. Fiskeregler og høstingskultur (inkl. kvoter og gjenutsetting) må sikre at gytebestandsmålene nås i alle elver. Dette vil være grunnlaget for en ansvarlig artsforvaltning, og en forutsetning for å videreutvikle et moderne sportsfiske etter laks som kilde til rekreasjon, lokal identitet og verdiskaping. Ved at Norske Lakseelver og medlemselvene står sammen for villaksen, blir det mer liv i elva!

1. Arbeide for medlemsvassdragene

Norske Lakseelver er til for medlemmene og vil, så langt det lar seg gjøre, hjelpe det enkelte medlemslag i saker der de har behov for bistand og rådgivning. Kombinasjonen av lokal kunnskap og en sterk felles organisasjon gir faglig tyngde og troverdighet. Medlemsrettede aktiviteter inkluderer:

- arrangering av regionmøter som en arena for kunnskapsutveksling og kontakt mellom elveeiere, fiskeforeninger, lokale og sentrale myndigheter
- arrangering av interne møter/sekretariatsmøter for tillitsvalgte og ansatte med særskilt driftsansvar i elvene
- formidling av organisasjonens og elvenes meninger, relevante nyhets saker, inspirasjon til laksefiske, forskningsbasert kunnskap og andre aktuelle ting som angår villaksen via hjemmesida www.lakseelver.no og på sosiale medier
- formidling av aktuelle saker, støtteordninger og aktiviteter (møter og seminarer) via nyhetsbrev pr. e-post
- sammenstilling av fangststatistikk og formidling av denne til media, forvaltning og politikere. I denne forbindelse også jobbe for en nasjonal løsning for laksebørs/fangstregister.
- utgivelse av medlemsbladet Villaksnytt
- hjelp til arrangering av Villaksens dag
- hjelp til oppfølging av lokale saker rettet mot media, myndigheter og politikere
- hjelp til utforming av høringsuttalelser og søknader
- tilbud om deltakelse i aktuelle prosjekter
- hjelp til å innfri nye krav om pliktig organisering og valg av organisasjonsform
- hjelp til utforming og oppdatering av driftsplaner ol.
- tilbud om profileringsmateriell (kopper, buffer, t-skjorter, capser, buttons mm.)

2. Flere medlemmer

Bred oppslutning fra lakseelvene i Norge er en forutsetning for at Norske Lakseelver skal kunne fremme organisasjonens interesser med størst mulig tyngde overfor myndigheter, politikere og andre samfunnsinteresser. Flere medlemmer gir organisasjonen både økt tyngde og styrket økonomi. Styret og administrasjonen skal derfor jobbe for at flere elveeierlag, fiskerettshavere og andre som innehar en driftsrolle i laksevassdrag melder seg inn i Norske Lakseelver.

I dette arbeidet vil NL:

- aktivt oppsøke potensielle medlemslag og gi informasjon om organisasjonens aktiviteter og fordelene ved medlemskap
- synliggjøre arbeidet vi gjør og fordelene av medlemskap på våre hjemmesider
- tilby materiell, aktiviteter og tjenester som gjør det attraktivt å være medlem i NL
- bruke regionmøter og andre arrangementer som rekrutteringsarena for nye medlemmer
- appellere til samhold og felles innsats for både laksefisk, rettighetshavere og forvaltere

3. Synliggjøre NLs arbeid og aktiviteter

Styret og administrasjonen skal synliggjøre organisasjonens aktivitet. Både internt overfor egne medlemmer, og eksternt ved kommunikasjonsarbeid og oppsøkende aktiviteter (møter, foredrag ol.). Målet er å bidra til økt entusiasme og kunnskap om vill laksefisk blant medlemmer, politikere (på alle nivåer) og folk flest. Vi skal:

- jobbe for at NL synes i media og får omtale i de sakene organisasjonen jobber med
- fremstå med tyngde, kunnskap og integritet
- arbeide med profilering av organisasjonen både sentralt og lokalt
- fremstå som en samhandlende organisasjon med felles og helhetlig bruk av logo
- videreutvikle www.lakseelver.no til det naturlige nettsted for alle som søker nyheter om laks og laksefiske i våre medlemselver
- være aktivt til stede og fremme organisasjonen og villaksinteressene på utvalgte sosiale medier
- gjøre Norske Lakseelver til mediens naturlige kontaktpunkt til alle spørsmål som dreier seg om laks, laksefiske og konflikter mellom laksefiskinteresser og andre samfunnsinteresser
- utarbeide en medieplan for å sikre at organisasjonen og villaksen får mest mulig og best mulig redaksjonell omtale i riksdekkende medier
- så langt ressurser og økonomi tillater det, være representert på aktuelle fagkonferanser og møter. Aller helst med programfestede innlegg
- gjøre organisasjonen til en attraktiv samarbeidspartner og prosjektleder/-deltaker
- arbeide for at Villaksens dag blir arrangert av flest mulige medlemslag

4. Bevare og styrke bestandene av vill laksefisk og deres leveområder

For at rettighetshaverne skal kunne høste et overskudd av vill laksefisk og utvikle et tilrettelagt sportsfiske, må bestandene av anadrom laksefiske styrkes og deres leveområder sikres. For å lykkes i dette arbeidet, må ansvaret for å ivareta vill laksefisk tydeliggjøres i andre næringer som påvirker både bestandssituasjonen og leveområdene. Her vil kvalitetsnormen for villaks spille en avgjørende rolle (hjemlet i Naturmangfoldloven og vedtatt i Kong. res. høsten 2013).

I kommende periode vil vi rette spesiell oppmerksomhet mot trusler og inngrep i forbindelse med som oppdrettsindustri, gruveindustri og vassdragsregulering. Videre vil vi jobbe for en bærekraftig høsting og fordeling av fiskeressursene, samt bevaring av laksens leveområder i elv og sjø. NL vil også prioritere innsatsen for økte bevilgninger til gyrobekjempelse, kalking og ulike kultiveringstiltak.

a. Oppdrettsindustrien

Lav sjøoverlevelse for laksefisk krever at oppdrettsindustrien tar et langt større ansvar for sine negative miljøeffekter. I første rekke forårsaket av lakselus og rømt oppdrettsfisk, som sammen og hver for seg kan true både mulighetene til høsting, og i verste fall enkeltbestanders eksistens. Norske Lakseelver vil derfor ta en aktiv rolle overfor myndighetene og oppdrettsnæringen for å synliggjøre de mange mulighetene som finnes for å redusere de negative effektene av oppdrett på villfisk. Dette arbeidet må prioriteres svært høyt, i forbindelse med det nye miljøstyrte forvaltningsregimet som Stortinget og regjeringen skal etablere. Norske Lakseelver vil derfor jobbe for:

- fettfinneklipping og snutemerking (CWT-merking) av all oppdrettsfisk
- overgang til lukket oppdrettsteknologi
- at forurenserskal-betale-prinsippet får praktisk anvendelse for spredning av sykdomsfremkallende organismer så vel som for primære og sekundære effekter av rømming innføring av pålegg om bedret biomassekontroll
- en reell anvendelse av kvalitetsnormen i forbindelse med miljøevaluering etter trafikklysmetoden under det nye forvaltningsregimet for oppdrettsindustrien.
- at utviklingskonsesjoner og tilsvarende tiltak ikke utnyttes til miljøbelastende oppdrettsproduksjon utover det trafikklysregimet tillater.
- innføring av en offentlig lett tilgjengelig og oversiktlig helse- og produksjonsstatistikk, med mulighet for oppløsning ned på merdnivå for alle lokaliteter, for lakselusnivåer, resistens, sykdomstilfeller og svinn.

b. Gruveindustrien

Det er en økende interesse for norske metaller og mineraler på verdensmarkedet. Nye gruveprosjekter lanseres og gamle relanseres. Mange gruveprosjekter har vist svært negative effekter for vill laksefisk, og kommer i direkte konflikt med nasjonale laksevassdrag og/eller nasjonale laksefjorder. Norske Lakseelver vil jobbe for å hindre at utvinningsprosesser og deponering av gruveavfall fører til forurensning som skader villfisk. Vi skal i særskilt grad arbeide for å hindre muligheter til sjødeponering av gruveavfall i nasjonale laksefjorder.

c. Vassdragsregulering og fysiske inngrep i vassdrag

Norske Lakseelver vil arbeide for at vassdragsreguleringer og andre fysiske inngrep i vassdrag utføres på en slik måte at de ikke svekker laksebestandene. Dersom det allikevel blir gjennomført slike tiltak, vil Norske Lakseelver arbeide for at det stilles krav om avbøtende tiltak som skal kompensere for skadene: sesongtilpassede minstevannføringer, installering av omløpsventiler for å hindre tørrlegging ved driftsstans, mindre avstand mellom spilene i varegrinder for å sikre større overlevelse for smolten ved utvandring, habitatforbedring (gyteområder og skjul for lakseunger), fisketrapper og fiskeutsetninger. I tillegg vil vi jobbe for at man ved revisjon av konsesjonsbetingelser for vannkraftproduksjon også må vektlegge vannføringsregimer som også hensyntar næringsutøvelsen på lik linje med rene biologiske forhold i elva.

I de neste årene vil myndighetene gjennomføre omfattende revisjonsprosesser av gamle konsesjonsvilkår i regulerte vassdrag. De gamle vilkårene ble utformet i en tid med mye laks og lite kraft, og i en fase der landet skulle gjenoppbygges etter andre verdenskrig. Nå er landet bygget, og Norge er en nettoeksportør av energi mens villaksen er blitt et knapphetsgode. Vi har også fått en ordening med nasjonale laksevassdrag, og en kvalitetsnorm for villaks. Følgelig er situasjonen vesentlig endret, og nye konsesjonsvilkår i regulerte laksevassdrag må i større grad ta hensyn til villaksens behov.

- NL vil jobbe for at villaksen blir prioritert ved revisjon av gamle konsesjonsvilkår i regulerte lakseelver
- NL vil arbeide for at evigvarende reguleringskonsesjoner og reguleringer uten konsesjon også tas opp til behandling med utgangspunkt i vannressursloven § 28 og § 66
- NL vil lage et temahefte om villakshensyn i revisjonsprosessen til bruk for elveeierlag

- NL vil følge opp enkelte revisjonssaker som vil danne presedens for lignede saker senere

d. Bærekraftig høsting og fordeling

Det har over tid utviklet seg en uheldig forskjell i forvaltning og regulering av fiske i elv og sjø. Elvene er underlagt et svært omfattende regime med bl.a. pliktig organisering, fortløpende fangstrapportering, midtsesongevaluering og øvrige fiskeregistreringer/-tellingene som grunnlag for detaljerte fiskereguleringer slik at gytebestandsmålet i den enkelte elv nås. Dette stilles som krav for å kunne åpne for fiske i elv. Vi må arbeide for at tilsvarende dokumentasjonskrav og betingelser også må stilles for å kunne åpne for sjølaksefiske, herunder at de må bidra økonomisk til forvaltningsoppgaver for villaksen i tråd med mengden laks de høster.

Norske Lakseelver vil jobbe for å få til en riktig fordeling av mulighetene til å fiske etter vill atlantisk laks, og en riktig fordeling av byrdene når innskrenkninger i fisket er nødvendig. Fiskerettighetshavernes ansvar, økonomiske bidrag til forvaltningen og innsats for å styrke bestandene må legges til grunn når denne fordelingen skal gjøres mellom rettighetshavere i elv og sjø.

Beskatning på blandede bestander der sårbare bestander inngår, må avvikles (kan kontrolleres ved gentester). Videre må sjølaksefiske med krokarn avvikles i Finnmark, slik det er gjort de øvrige fylkene i Norge.

Videre må det innføres felles krav både i elv og sjø om løpende fangstrapportering, offentlig tilgjengelig fangsrapporter, midtsesongevaluering og forhåndsavtalte handlingsalternativer særlig i år med svakt lakseinnsig.

Tradisjonell høstingskultur står fortsatt sterkt i Norge og har vært viktig for sportsfiskets legitimitet og støtte i befolkningen. Samtidig gjør reduserte bestander og endrede holdninger blant sportsfiskerne at vi må jobbe aktivt med å formidle kunnskap om bruk av kvoter og gjenutsetting som viktig verktøy i en ansvarlig artsforvaltning.

e. Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

Norske Lakseelver vil arbeide for å styrke betydningen av de nasjonale laksevassdragene og laksefjordene. Vi vil arbeide for utvidelse av gjeldende grenser for nasjonale laksefjorder ved opprettelse av produksjonszoner for oppdrett. Her vil vi legge laksens utvandningsveier fra elv til hav til grunn. Fullstendig forbud mot all oppdrettsvirksomhet i nasjonale laksefjorder er et selvfølgelig mål. Videre må disse ordningene føre til villakshensyn i revisjonene av gamle konsesjonsvilkår i regulerte laksevassdrag, og ved krav til etablering av ny og drift av gammel gruvevirksomhet. Beskyttelsesregimene for nasjonale laksevassdrag og laksefjorder må i større grad konkretiseres og styrkes gjennom forskrifter, slik at intensjonen med ordningen får en tydeligere rettskraft.

f. Bekjempelse av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*

Friskmelding av Steinkjervassdragene og vellykkede behandlinger i Lærdalselvi og Vefsna gir fornyet tro på utryddelse av parasitten. Samtidig visser resmitten av Rana at bekjempelsesarbeidet i flere regioner er krevende og at det er behov for betydelige ressurser for overvåking og kartlegging av kilder for evt. resmitte. Norske Lakseelver vil derfor jobbe for å øke Stortingets årlige bevilgninger som gjør det mulig å følge, og helst forsere, Miljødirektoratets handlingsplan for bekjempelse av parasitten. Vi vil derfor:

- jobbe for økt innsats og behandling av infiserte vassdrag
- være aktive i høringer i Næringskomiteen og Energi- og miljøkomiteen ifb. Stadsbudsjettet og vil løpende følge opp aktuelle stortingspolitikere
- formidle informasjon og kunnskap om Gyro på våre hjemmesider
- arbeide for å redusere fare for smitte/resmitte av flere vassdrag

g. Kalking

Norske Lakseelver vil arbeide for at Stortinget bevilger midler til å kalke lakseførende vassdrag, jfr. ny handlingsplan for kalking av vassdrag i Norge. Reduksjon i bevilgningene i forhold til handlingsplanen pga. redusert tilførsel av sur nedbør skal i tilfelle kun skje ut fra en omforent faglig vurdering.

- NL vil være aktive i høringer i Næringskomiteen og Energi- og miljøkomiteen ifb. Stadsbudsjettet og vil løpende følge opp aktuelle stortingspolitikere

h. Kultivering

Norske Lakseelver vil jobbe for at elveeierlagene gjennom aktiv kultivering kan bidra til livskraftige villaksbestander. Etter en flaskehalsanalyse bør det kunne åpnes for utsettinger, biotopforbedringer, laksetrappet ol. tilpasset de enkelte vassdragene. Det bør være et bærende prinsipp at kultivering ikke skal erstatte nødvendige miljøtiltak i andre næringer som påvirker villaksen negativt, som f.eks. oppdrettsnæringen. Målet med kultiveringen bør være å bedre ville bestanders mulighet til varig selvreproduksjon i en grad som sikrer et høstbart overskudd.

NL vil bidra til å spre kunnskap og forståelse for det kultiveringsarbeidet som gjøres i medlemselvne. Regelverket for dette arbeidet må også tilpasses den skala og nivå denne virksomheten drives på. Samtidig ønsker vi å bidra til økt kvalitet på kultiveringsarbeidet i elvene i tråd med kultiveringshåndboka

NL bør samarbeide med Kultiveringsanleggenes forening (KAF).

5. Lokal forvaltning og organisering

Norske Lakseelver vil fortsatt være en drivkraft og en kunnskapsformidler for driftsplanbasert lokal forvaltning og organisering. I forbindelse med innføring av ny § 25 i Laks- og innlandsfiskeloven om pliktig organisering av rettighetshavere i laksevassdrag, skal vi hjelpe medlemslagene med en fornuftig organisering og drift. En god organisering er en forutsetning for en helhetlig lokal forvaltning av fiskeressursene, og for å kunne videreutvikle laksefisketurismen. Nye retningslinjer om fiskereguleringer fra Miljødirektoratet legger lokal forvaltning av elvene til grunn, med større lokal innflytelse, dersom rettighetshaverne er godt organisert. Økt ansvar fører til flere oppgaver og behov for mer ressurser til informasjon, oppsyn og lokal tiltak. Her er det viktig at alle rettighetshaverne bidrar økonomisk. Norske Lakseelver skal i tillegg søke om midler for å gjennomføre prosjekter knyttet til lokal forvaltning.

6. Laksefisketurisme

Norske Lakseelver vil arbeide for utviklingen av sportsfiske i laksevassdrag både som viktig friluftslivsaktivitet for folk flest og en viktig næring for rettighetshaverne. Laksefisketurisme må baseres på bærekraftig forvaltning og høsting av fiskeressursene. Rettighetshaverne bør få bedre økonomiske og juridiske rammevilkår for å utvikle og drive laksefisketurisme. Dette gjelder også i vassdrag som er kalket og gyrobehandlet. Norske Lakseelver vil jobbe for å:

- Gjøre mer laksefiske tilgjengelig gjennom digital synlighet for å øke tilbudet av laksefiske for folk flest og bidra til økt lokal verdiskaping
- Utvikle et bredt spekter av laksefiske tilbud som øker fangstmulighetene og kvaliteten på fiskeopplevelsene for folk flest
- Utvikle metoder og verktøy for å stimulere til grunneiersamarbeid for å utvikle et attraktivt laksefiskeprodukt og bidra til å realisere inntekspotensialet i lakseelvne
- Samarbeide med Innovasjon Norge og aktuelle aktører om å utvikle laksefisketurisme
- Etablere regionale nettverk for å utvikle lakseturismen basert på lokale fortrinn og kvaliteter
- Samarbeide med andre organisasjoner (eks.: Norges Bondelag, Hanen, Virke Reiseliv og NHO Reiseliv) for å synliggjøre laksefisket i det naturbaserte reiselivet

- g. Bidra til å styrke de lokale laksebestandene for å danne grunnlag for et mer attraktivt sportsfiske. Dette kan gjøres gjennom god lokal forvaltning i elvene, men også ved å redusere uttak av laks i sjø.

7. Kontakt og samarbeid med myndigheter, politikere og andre organisasjoner

Norske Lakseelver vil fremme organisasjonens interesser overfor myndigheter, politikere og andre samfunnsinteresser, både sentralt og lokalt. Gjennom møter og kontakt med politisk ledelse i relevante departementer, stortingspolitikere og forvaltningsinstitusjoner, ønsker vi å formidle kunnskap om villaks og sjøørret, og forslag til løsninger som vil styrke bestandene. Videre ønsker vi også å synliggjøre potensialet for laksefisketurisme og viktigheten av livskraftige fiskebestander for bolyst, rekreasjon og verdiskaping. Vi vil i kommende periode sammen med medlemsforeningene jobbe aktivt for å sette villaksen på den lokale politiske dagsordenen i forbindelse med Stortingsvalget 2017.

Sammen med andre organisasjoner som taler villaksens sak har vi dannet en uformell villaksallianse som møtes 3-4 ganger i året. Deltakere og samarbeidspartnere i villaksalliansen er foruten Norske Lakseelver; Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, WWF, Norges Naturvernforbund, Greenpeace, Natur og Ungdom, Sabima, Norsk Friluftsliv, Virke reiseliv, Reddvillaksen.no (Nordatlantisk Villaksfond Norge). Sammen med alliansemedlemmene skal vi fortsette å lage informasjonsmateriell, kronikker og komme med felles utspill. En slik samarbeidslinje vil også bidra til kunnskapsdeling mellom organisasjonene, og gi større innsikt i hverandres arbeid. Det brede samarbeidet for villaksen legges merke til.

Norske Lakseelver vil fortsatt delta som NGO (Non Governmental Organization) i den internasjonale villakskonvensjonen NASCO – North Atlantic Salmon Conservation Organization. For å bidra til en bedre internasjonal og nasjonal villaksforvaltning vil NL samarbeide med organisasjoner i andre land som jobber for bevaring av atlantisk villaks.

Forslag til vedtak:

Landsmøtet vedtar styrets forslag til arbeidsplan for perioden 2016-18.